

“Ο θίασος Βεάκη μετά τὸ «Θεῖο Βάνια» ἔπαιξε τὸ «Γιάλινο Γοβάκι» τοῦ Μόλναρ. Γενικὰ δὲν ἄρρεσε οὔτε ὡς ἔργον οὔτε ὡς ἐκτέλεσις. Καὶ τότε ὁ θίασος ἔκαμε μιὰ ἀπόπειρα μὲ τὸ ἐλλη-
νικὸ ἔργο γιὰ νὰ προκληθῇ περισσότερο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κό-
σμου. Ἀλλὰ «συνετρίβη» κυριολεκτικὰ.

* * *

«Σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἀναζητοῦν καὶ οἱ πειδὸ καθυστερημένοι ἀκόμα τὸν δρόμο τῆς ποιήσεως καὶ τῆς δημιουργίας ποὺ δὲν στηρίζεται ἐπάνω σὲ κοι-
νωνικὲς ἐφήμερες καταστάσεις, ἢ ἐμφάνις ἐνὸς ἔργου σὰν τὰ «Σπασμένα
φτερά», δὲν εἶναι μόνον μιὰ προσωπικὴ ἀποτυχία. Εἶναι κάτι περισσότερο :

μία θλιβερωτάτη διαπίστωση γιὰ τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ στὸ σύνολο τῆς.
Καὶ εἶναι περίεργο πῶς τὴν διαπίστωσι αὐτὴ τὴν κάνουν οἱ ἄνθρωποι
ποὺ «ἀγαποῦν τὸ θέατρο» μόνον ἔπειτ' ἀπὸ τὴν παρμιέρα ἢ δὲν κατορθώ-
νουν νὰ τὴν κάνουν ποτέ, κι' ἔτσι, προτοῦ ἀνοίξει ἡ αὐλαία ζητοῦν τὴν
ἐπιείκεια τοῦ κοινοῦ. Μὰ τόσο λίγο ἀξιοπρέπεια ἔχουν οἱ Ἕλληνες συγγρα-
φεῖς; Κι' ἂν δὲν ἔχουν ἀξιοπρέπεια, τόσο ἀπλοῖκοι εἶναι ὥστε νὰ νομίζουν
ὅτι ἓνα θεατρικὸ ἔργο γιὰ νὰ σταθῇ φτάνει ἡ ἐπιείκεια τοῦ θεατοῦ; Ὁ κ.
Λιδωρικῆς, ποὺ ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ προλογίσῃ τὸ ἔργο τοῦ κ. Μπόργη,
ἐζήτησε τὴν ἐπιείκεια αὐτῆ. Καὶ δὲν τὴν ἐζήτησε μόνον γιὰ τὰ «Σπασμένα
φτερά», ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐργασία ὅλων τῶν ἑλλήνων θεατρικῶν συγγρα-
φέων. Ἐδῶ εἶναι ὅμως ὄλο τὸ λάθος καὶ ἡ παρεξήγησι τῶν πνευματικῶν
ἀνθρώπων τοῦ τόπου μας καὶ πρὸ πάντων τῶν θεατρικῶν συγγραφέων. Νο-
μίζουν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ κάνουν ἐπ' ἄπειρον τὸ κέρφι τους εἰς βῆρος τοῦ
κοινοῦ. Ἀλλὰ λησιμονοῦν—καὶ τὸ λησιμονοῦν τόσο εὐκόλα! — ὅτι ὁ ἄνθρω-
πος ποὺ πηγαίνει στὸ θέατρο ἔχει καὶ πρέπει νὰ ἔχη μεγάλες ἀξιώσεις.

Πιθανὸν ὁ θεατῆς νὰ μὴ στηρίξῃ τις ἀξιώσεις του στὰ χρήματα ποὺ
ἄφησε στὸ ταμεῖο τοῦ θεάτρου. Δὲν μπορεῖ ὅμως παρὰ νὰ γίνῃ σκληρὸς
κριτῆς ὅταν καταλάβῃ ὅτι ἔχασε χωρὶς κανένα λόγο τρεῖς ὀλόκληρες ὥρες
ἐπάνω σ' ἓνα κᾶθισμα, ποὺ δὲν ἦταν κᾶν ἀναπαντικόν. Ἐχει τόσο λίγες
ὥρες ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος γιὰ νὰ σκεφθῇ. Καὶ οἱ ὥρες αὐτὲς καταπᾶ συ-
χνά νὰ εἶναι μόνον ἐκεῖνες ποὺ διαθέτει γιὰ τὴν παρακολούθησι μιᾶς παρα-
στάσεως ἢ γιὰ τὸ διάβασμα ἐνὸς βιβλίου.

Ὁ θεατῆς, λοιπόν, ἂν εἶναι σοβαρὸς ἄνθρωπος, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη

στοργὴ γιὰ τὰ ἑλληνικὰ θεατρικὰ ἔργα. Τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ πρέπει νὰ ἔχη γιὰ
τὸν πνευματικὸ τὸν κόσμο τὸν κρατᾷ καὶ πρέπει νὰ τὸν κρατᾷ, μακριὰ
ἀπὸ κάθε ρηχὴ αἰσθηματικότητι. Ἔτσι, ἐκεῖνος ποὺ προλογίζει ἓνα θεατρικὸ
ἔργο, εἴτε εἶναι ὁ κ. Λιδωρικῆς εἴτε ὁποιοδήποτε ἄλλος ποὺ κάνει ἐκλιθή-
σεις στὴν ἐπιείκεια τοῦ κοινοῦ, δὲν κατορθώνει παρὰ νὰ ἐρεθίσῃ τὸ θεατῆ-
ποὺ καταλαβαίνει μὲ προλόγους αὐτοῦ τοῦ εἴδους θὰ χάσῃ περισσότερες ὥρες.

* * *

Ὁ κ. Μπόργης μὲ τὰ «Σπασμένα φτερά» συνεχίζει τὴν ἀνώμαλη θεα-
τρικὴ σταδιοδρομίαν του. Ἐδῶσε μὲ τ' «Ἀρραβωνιάσματα» ἀρκετὲς ἐλπίδες
τὶς διέψευσε ἔπειτα μ' ἓνα ἔργο ποὺ θέλω νὰ ἐπιλύω ὅτι ξεχάστηκε ἀπ' τοὺς
φίλους τοῦ θεάτρου μας καὶ λίγο ἀργότερα τὶς ἔκαμε πιὸ βέβαιες μὲ τὴ
«Δράκαινα» ἔργο ἀξιολογώτατον ποὺ πιστέψαμε πὼς θὰ γινόταν ἡ ἀφετη-
ρία σοβαρωτέρας δημιουργίας. Τώρα ἐμφανίζεται πάλι μ' ἓνα ἔργο ποὺ
ἀναντιρρήτως εἶναι θλιβερωτάτο κατασκευάσμα.

Ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ δραματολογία δὲν ζητοῦμε ἀκόμα ἔργα ποὺ νὰ ἰκα-
νοποιῦν ἀπολύτως. Δὲν μποροῦμε ὅμως νὰ δεχθοῦμε θεατρικὰ κομμάτια
ποὺ βέσῃ τους ἔχουν μιὰ κατάστασι ἀπὸ τὴν ὁποίαν λείπει κι' ἡ στοιχειο-
δέστερη ἀληθοφάνεια. Γιατὶ ὁ μῦθος τῶν «Σπασμένων Φτερῶν»,—οἱ ἀνα-
γνώστα τῆς «Ἑλληνικῆς» τὸν ξέρουν ἀπὸ μιὰ σύντομη περιλήψῃ τῆς ὑπο-
θέσεως των ποὺ δημοσιεύθηκε προχτές — δὲν μπορεῖ νὰ ξεγελᾷ οὐτ' ἓνα
μικρὸ παιδί.

Ὁ κ. Μπόργης ἄξονα τοῦ ἔργου του βάζει ἓνα νέο μηχανικόν, ποὺ
κάθε τόσο μᾶς λέει ὅτι εἶναι ἰδεολόγος καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἰδεολογίας βλά-
πτει ἄνθρώπους ποὺ τοῦ ἐστάθησαν πάντα φίλοι.

Ἀλλὰ γιατί εἶνε ἰδεολόγος ὁ ἄνθρωπος αὐτός ποὺ δὲν διαφέρει σὲ τίποτε
ἀπὸ τοὺς πιὸ κοινοὺς παλιανθρώπους; Καὶ ποῖος εἶνε ὁ ψυχικὸς κόσμος τοῦ
ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὁ ἐπιζήμιος ἢ εὐεργητικὸς γιὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ πάντα
μεγάλος, δυνατὸς καὶ ἰκανὸς νὰ ὀδηγήσῃ σὲ σοβαρὰς ἀποφάσεις καὶ πράξεις;

Ὁ κ. Μπόργης βάζει, βέβαια, τὸν ἥρωά του νὰ πῇ μερικὰ μεγάλα κι'
ἀόριστα λόγια. Ἀλλὰ ὁ δραματικὸς λόγος δίνει ἀνθρώπους μόνον ὅταν ἐρ-
χεται νὰ ἐκφράσῃ σκέψεις καὶ συγκινήσεις πραγματικὰς. Διαφορετικὰ μένει
θόρυθος ἀγοραίου ρήτορος. Καὶ ἀκριβῶς τὸ χαρακτηριστικώτερον γνώρισμα
τῶν «Σπασμένων φτερῶν» εἶνε αὐτό.

Ὁλόκληρο τὸ ἔργον εἶνε ἓνας ρητορικὸς λόγος τῆς πιὸ κοινῆς ὥρας.
Ἔτσι, καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ διάθεσι τοῦ ἰδεολόγου αὐτοῦ, ποὺ οὔτε προσω-
πικὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὴ θεώρησι τῆς ζωῆς, δὲν κατορθώνει νὰ ἐκδηλωθῇ
παρὰ μὲ δυὸ-τρεῖς φράσεις, ποὺ δὲν εἶνε κᾶν πρωτότυπες, καὶ μὲ πράξεις
ποὺ μόνον σὲ ἰδεολόγους δὲν ταιριάζουν. Ἔπειτα, ἂν υπᾶρχῃ στὰ «Σπασμένα
φτερά» ἓνας ἄνθρωπος ὁποιοδήποτε ἀληθοφανῆς καὶ συμπαθῆς, κι' αὐτὸς
γίνεται ζημίια μὲν πᾶσι τὴν θέσιν του στὸ σύνολο τοῦ ἔργου. Ὁ ἄνθρω-
πος αὐτὸς εἶνε ἓνας χρηματιστής, ποὺ ἔχασε ἕξ αἰτίας τοῦ περὶφρημου αὐτοῦ
ἰδεολόγου μηχανικοῦ καὶ τῆς γυναῖκα του καὶ τὴν περιουσίαν του καὶ τὴ ζωὴ
του στὸ τέλος.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως αὐτός, ποὺ δικαίως κερδίζει τὴ συμπάθειά μας παρου-

σιάζει ἀκόμα ἀπαισιώτερον τὸν ἄνθρωπο μὲ τὰ «Σπασμένα φτερά», τὸν ἥρωα
τοῦ ἔργου. Δηλαδή μὲ τοῦτο δὲν γίνεται παρὰ νὰ φανῇ καθαρώτατα πόσο
λογὸ καὶ ἀσήμαντο εἶνε τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Μπόργη καὶ ὡς κατασκευάσμα
ἀκόμα.

Τὰ «Σπασμένα φτερά» ἀνεβάστηκαν μὲ ἀληθινὴ στοργὴ ἀπὸ τὸ θίασο
Βεάκη, μὲ τὴ μόνη στοργὴ ποὺ δικαιούνται ν' ἀπαιτοῦν οἱ Ἕλληνες συγ-
γραφεῖς. Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἠθοποιοὶ ἔπαιξαν καλὰ καὶ ὁ κ. Κλώνης ἐνίσχυσε
σημαντικὰ τὸ ἔργο μὲ τὴν καλαίσθητη σκηνοθεσίαν του. Τὸ ἀτελιῆ ἰδίως τοῦ
μηχανικοῦ ἥρωος τῶν «Σπασμένων φτερῶν» ἔχει γίνῃ μὲ πραγματικῶς μονα-
δικὸ γοῦστο.

«Ἑλληνικῆ» 20 Ἰουνίου 1931.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

* * *

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Μπόργη ἔπεσε μετὰ τρεῖς ἡμέρες ὁ θίασος
Βεάκη ἐκκλῆισε τὸ θέατρο κι' ἔφυγε γιὰ τὶς Μακεδονικὲς καὶ Θεσο-
σαλικὲς πόλεις ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου.